

INTERJÚ VADKERTI IMRÉVEL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás célja, hogy elmélyítse és új nézőpontba helyezze az 1956-os forradalomról és szabadságharcról tanultakat, illetve különféle etikai problémákat is megvitathassanak a tanulók. A témakör lehetőséget ad az érvelő vitára is, így a történelemóra mellett etikaórán is alkalmazható.

Elsősorban **új információt feldolgozó**, illetve **gondolatébresztő órának** ideális gimnazista korosztály részére.

Nevelési célok:

A tanuló átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja.

Megismeri és átérzi a forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak a sorsát, szolidáris velük.

Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról.

Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta.

A tanuló képes a visszaemlékezők által megélt események lehetséges hátterének feltérképezésére.

Képes az önálló, kritikus gondolkodásra az események értelmezése kapcsán.

Kerettantervi tartalmak, fogalmak:

Forradalom (és ellenforradalom), a kommunista diktatúra kiépítése, diktatúra, Magyar Dolgozók Pártja (MDP), belügyminisztérium, ÁVH.

Az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei.

Kerettantervi tartalmak, fogalmak (magyar nyelv és irodalom):

szövegértés, szövegalkotás, értelmezés

Az óraelem felhasználásának vázlatos összefoglalása:

- A filmes interjú irányított kérdések általi frontális megbeszélése, vita generálása, majd az elhangzottak összefoglalása.
- Az '56-os forradalom és az azt megelőző illetve követő történelmi környezet témájára való ráhangolódás a drámapedagógia eszközeivel
- A témakörhöz kapcsolódó ismeretek (pl.: életmód, politikai környezet) elmélyítése a drámapedagógia eszközeivel és megbeszélés és vizuális eszközök által (páros és csoportos munka)

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

II. Az óra előkészítése

A feladatokhoz használt eszközök előkészítése (projektor, képek, esetleg a csoportalakításhoz kártyák)

A tervezett óraelemektől függően az interjú megtekintése házi feladatként is feladható, de az óra folyamán közösen is megnézhetjük.

Az első feladatutasítás **házi feladatként** is adható, ha az otthoni, egyéni megtekintés az előnyösebb az óra szempontjából.

Amennyiben a diákok még – korosztályukból adódóan – nem ismerkedtek meg a 20. század vonatkozó történelmi eseményeivel, megkérjük őket, hogy az órára olvassák el az általunk kiosztott vázlatos összefoglalót. (Elhagyható.)

III. Órai munka – az óra menete

Az óra során elsősorban a megélt történelemmel, a nagy horderejű eseményekkel szemben a történelmet megélt kisember nézőpontjával foglalkozunk, a forradalom mindennapjaival.

Az interjú közös megtekintése előtti feladatutasítás:

(Házi feladatként is adható, ha az otthoni, egyéni megtekintés az előnyösebb az óra szempontjából.)

Az interjú megtekintése közben a tanulók jegyzeteljék le a visszaemlékező által említett konkrét helyszíneket a hozzájuk kapcsolt eseménnyel együtt!

Az interjúban megnevezett helyszínekhez kapcsolódó feladatsor: (15 perc a feladatutasítással együtt – páros vagy egyéni munka)

A tanulók párban dolgozhatnak.

Az alábbi feladatokat kell megoldaniuk:

1. Keresd meg és jelöld be az alábbi térképen a lejegyzetelt helyszíneket!
2. Nézz utána a ma már nem létező közterület(ek) mai nevének!
3. Keresd meg és jelöld a térképen a budapestiek által sokáig csak „Csizma térként” emlegetett helyszínt!
4. Írd le, miért született ez az elnevezés!
5. Jelöld be az egyetemisták vonulásának útvonalát!
6. Az interjú információi és a bejelölt helyszínek alapján határozd meg a Sztálin-szobor vonzolásának valószínűsíthető útvonalát!

A Magyar Egyetemisták és Főiskolai Egyesületek Szövetsége, vagy MEFESZ diákgyűlésén elfogadott 16 pont 13. pontja ez volt: „Követeljük, hogy a sztálini zsarnokság és politikai elnyomás jelképét, a Sztálin-szobrot a leggyorsabban bontsák le,

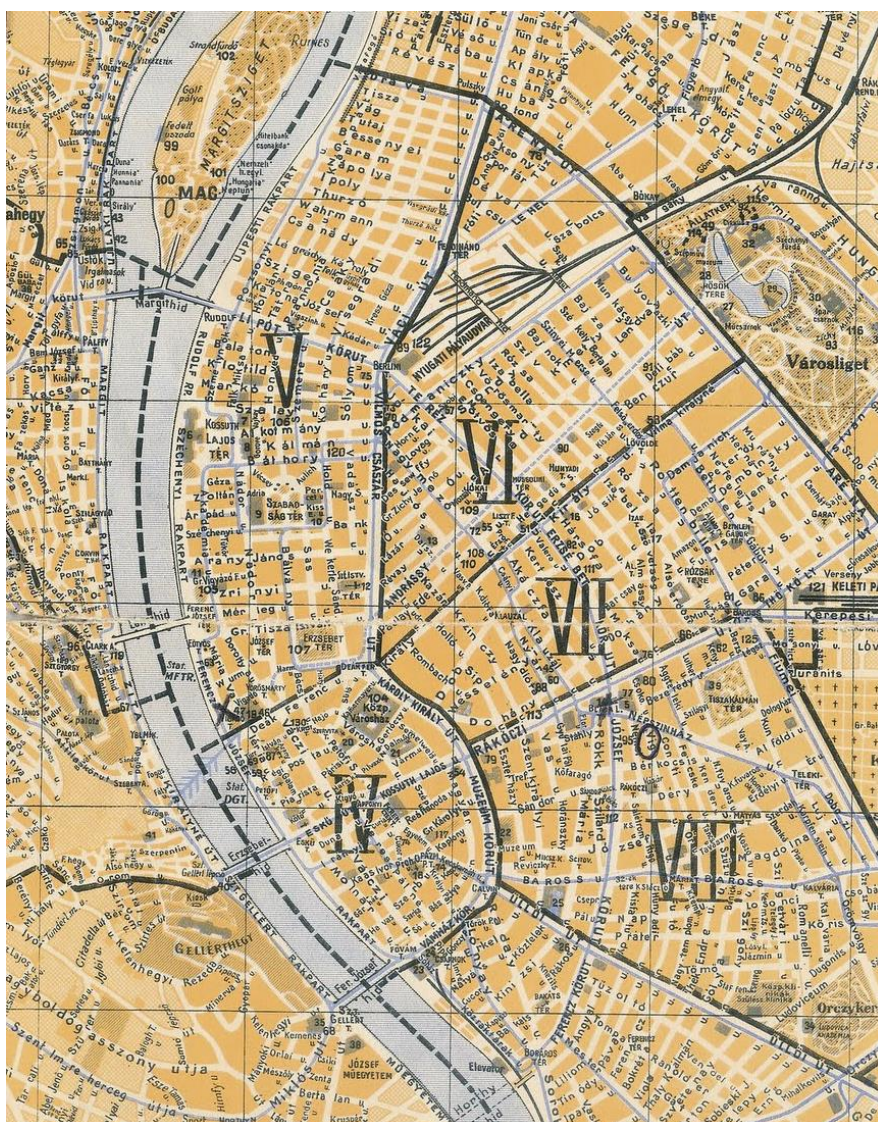
56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

és helyébe az 1848–49-es szabadságharc hőseinek és mártírjainak méltó emlékművet emeljenek.”¹

Az események egyik résztvevője így számol be a szobor ledöntéséről:

„Talán addigi életem legörömtelibb pillanata volt, amikor a nagy tömegű, gyűlölt szimbólum nagy robaj közepette lezuhant a földre, és ott hevert. Diadalmasan felmáztunk rá, s mintha mindjárt az egész kommunizmust győztük volna le, örömmámorban úsztunk, és csak ölelgettük egymást.”²

A fenti idézetek ismeretében alkoss véleményt arról, miért lehetett fontos a forradalmárok számára a Sztálin-szobor ledöntése! Egyetértesz-e azzal, hogy a 16 legfontosabb követelés közé került?

¹ <http://mek.oszk.hu/01900/01937/html/szerviz/dokument/bme16ps.htm>

² <http://www.kortaronline.hu/2006/10/a-sztalin-szobor-ledontese/5923>

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Konkrét interjúrészlethez kapcsolódó feladat: (18 perc) – csoportos munka

05:40 – 06:12: Ebben a részletben a visszaemlékező egy felakasztott ÁVO-s holttestéről beszél (1946-48-ig Államvédelmi Osztály /ÁVO/, 1948-tól Államvédelmi Hatóság /ÁVH/— lényegében ugyanaz, ezért nevezi meg a visszaemlékező egyiket a másikkal).

A tanulók elolvassák az alábbi idézetet.

„A téren három szovjet tank is állomásozott a pártház védelmében. Az ÁVH-s fegyveresek ezek biztonságában ki-kicsaptak az épületből és a Köztársaság téren áthaladó felkelőket, sőt fegyvertelen járőrelőket is megfélemlítettek, rájuk lőttek és megkergették őket, több embert letartóztattak és fogva tartottak, némelyiküket meg is kínozták, majd gépkocsival a Mosonyi úti rendőrkapitányságra szállították őket. Az ÁVH-sok által begyűjtött embereket ott azonban elengedték, mert időközben a rendőrség átállt a forradalmi kormány oldalára. Az ÁVH ezen utolsó góca tevékenységének hamar híre ment a városban. Amikor október 29-én a szovjet tankok kivonultak a városból, így a térről is, az épület külső védelem nélkül maradt. A pártház ÁVH-s katonái azonban ennek ellenére tovább folytatták provokatív tevékenységüket, és a kormány által hivatalosan kinevezett nemzetőröket tartóztattak le a téren, akik közül jó párat tarkón löve találtak az ostromot követően behatoló felkelők. Ráadásul Nagy Imre kormánya az ÁVH-t 28-án feloszlatta, tehát a szervezet ekkor már teljes mértékben illegális volt. (...)

Az ÁVH-s katonák egy csoportja ellenállt, őket a behatolók tűzharc után vagy megölték, vagy elfogták. Többségüket azonban a helyszínen kivégezték, annak ellenére, hogy megadták magukat. (...)

A pártház elfoglalását követően az épület előtt összegyűlt fegyveres civilek csoportja bosszút követelt, és amikor az elfogott ÁVH-sokat az épületből kivezették, akkor ez a megvadult csoport a foglyokat megragadta, ütlegelni kezdte, majd az első kilenc kiskatona falhoz állították és agyonlőtték.”³

A tanulók 3-4 fős csoportokban dolgozva (a fenti információk ismeretében) kitalálják az akasztás előzményeit, megírják fiktív történetét (ki(k) követte/kövezték el, milyen konkrét indokkal stb).

A történeteket meghallgatjuk.

A tanulók közül önként jelentkezőket választunk ki, akik állóképben a csoport közös instrukciói alapján megjelenítik az akasztás előtti egyik pillanatot, ahol jelen van az ÁVH-s tiszt, egy az akasztást sürgető, és egy azt megállítani akaró alak is. Esetleg jelképes tárgyak tehetik színesebbé a képet, pl.: ÁVH-s bőrkabát karszalaggal, a forradalmárok korabeli öltözetének egy-egy darabja (sapka, kabát), lyukas közepű magyar zászló stb. (Érdemes ügyelni a minél kifejezőbb testtartásra, mimikára, tekintetre.)

³ https://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6zt%C3%A1rsas%C3%A1g_t%C3%A9r%C3%A9n

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

A tanulók érveket találnak ki a két különböző álláspontot képviselő alak véleményéhez kapcsolódóan (választhatnak önként, esetleg kereshetnek érvet mindkét vélemény mellett). Minden tanuló annak az alaknak a háta mögé állva mondja el érvét, akinek véleményét képviseli (a végén a képben állók is elmondhatják gondolataikat).

Az interjúhoz kapcsolódó feladat: *(6 perc a feladatutasítással együtt – az időtartamot a felmerülő kérdések, gondolatok mennyisége befolyásolja)*

A tanulók állapítsák meg, hogy az interjúban elhangzottak alapján a visszaemlékezőnek mi lehet az ideológiai beállítottsága! (Pl.: „Sztálin apánk”, „Horthy katonája voltam.”)

A diákoknak feltűnhet az ideológiai ellentmondásosság (vagy érdemes felhívni rá a figyelmet).

Alkossanak véleményt arról, miben keresendő az oka ennek az ellentmondásosságnak! (Összegyűjthetjük a visszaemlékező valószínűsíthető életeseményeit, az általa megélt korszakváltásokat. Felvethetjük az egy élet alatt felgyülemlett ennyire széleskörű tapasztalatok értelmezhetőségének kérdését.)

A tanulók érveket találnak ki a két különböző álláspontot képviselő alak véleményéhez kapcsolódóan (választhatnak önként, esetleg kereshetnek érvet mindkét vélemény mellett). Minden tanuló annak az alaknak a háta mögé állva mondja el érvét, akinek véleményét képviseli (a végén a képben állók is elmondhatják gondolataikat).